

Нават знакамітая зямлячка Яўгенія Янішчыц прысвяціла верш нашай вёсцы. У ім ёсць цудоўныя, праўдзівыя на той час словы: “Дзівуецца змяляк з-за мора/ на незвычайнай у вёсцы план/ дзе ў кожнай хаце па шасцёра /малых і шустрых сінінчан”.

А што за назва такая – Сінін, што яна абазначае?

Аднойчы трапіла мне на вочы цікавая інфармацыя: “Синин. Деревня известна с начала XVI века, когда становится собственностью подскарбия пинского Степана Дмитриевича, получившего свои владения при пинском князе Фёдоре. Его имени унаследовал сын Фёдор Кривецкий. В XIX веке Синин – собственность Пусловских”.

Толькі паходжанне назвы вёскі, на жаль, там не ўпаміналася і засталася нераскрытым. Гэтая скупая інфармацыя падштурхнула да далейшых пошукаў...

Архіўныя звесткі: “Синин – вёска ў Мерчыцкім с/с, за 14 км знаходзіцца ў Паўночным Захадзе ад Пінска... 41 гаспадарка, 80 жыхароў (2005). На пачатку XVI ст. урочышча ў Пінскім княстве. Пінскі князь Ф.І. Яраслававіч даў тут дварышча “на Сініне” служе Фёдору Кривецкаму. У 1523 г. наданне падвердзіў кароль Жыгімонт I Стары. У канцы XVI ст. шляхецкая ўласнасць з землямі Ф. Кривецкага, І. Полаза, Дз. Заранкі, Пазней – уласнасць пінскіх езуітаў. Пасля 2-га падзелу Рэчы Паспалітай (1793 г.) у складзе Рас. імперыі. У 1921 – 1939 гг. у складзе Польшчы. З 1939 г. у БССР у Пінскім павеце Пінскай вобл., з 12.10.1940 г. у Масевіцкім с/с, 84 двары, 325 жыхароў. У Вял. Айч. вайну з ліп. 1941 г. да ліп. 1944 г. акупіравана ням.-фаіш. захопнікамі, якія знішчылі 1 двор і загубілі 4 жыхары”.

У кнізе “Памяць” знайшла прозвішчы людзей, якія сталі ахвярамі вайны: “Валодзька Карней Андрэвіч,

да іх, усеўся ля хаты чакаць прыходу карнікаў. Чакаць доўга не прыйшлося: гулкі роў матацыклаў аб’явіў аб з’яўленні эсэсаўцаў. Тыя ж, знайшоўшы ў паселішчы толькі адзінага нашага дзёда, прыпыніліся, залямантавалі: “Партызан! Расстраляйт!” Дзед, узняўшы ўтору руку, нібы парламенцёр, без страху падышоў да карнікаў. Ён азваўся да іх па-нямецку, што незвычайна тых здзівіла. Але фашысты, развярнуўшы свае матацыклеты, з’ехалі, не ўчыніўшы вёсцы аніякай шкоды.

Архіўныя звесткі: “З 1954 г. Сінін у складзе Брэсцкай вобласці Жабчыцкага раёну”. На пачатку 50-х гадоў на тэрыторыі Масявіцкага сельскага Савета з блізка размешчаных чатырох вёсак (Бастычы, Сінін, Лісяцічы, Масявічы) быў арганізаваны калгас імя Дзяржынскага.

коўцамі “інтэлігенцыяй”. Мужчыны працавалі ў лесе, разбураныя вайной сёлы патрэбна было адраджаць. Для гэтай мэты сплаўлялі дрэвы на продаж і на свае патрэбы, а ляснічым працаваў сінінец Аляксей Гаўрылавіч Вершыловіч. У адноўленую вёску правялі электрычнасць, радыё. З’явіліся і новыя спецыяльнасці. Збудаваў кузню і кавальскія здольнасці раскрыў Міхаіл Васільевіч Назарук. Адчыніўся магазін, яго загадчыцай стала Ганна Міхайлаўна Вершыловіч, дачка каваля. Папгаркай таксама працавала сінінка Соф’я Сяргееўна Павелка. Вёсцы спатрэбілася і млячарня – насельніцтва здавала лішкі малака дзяржаве. Узначалі першапачатковы прыём малака Фёдар Дзямянавіч Лазіцкі, які быў яшчэ неблагім шаўцом і рамонтнікам абутку... Толькі пры значным паляпшэнні дабрабыту

У тыя гады калгас прапануе на абыякавае гаспадыням закупіць газавыя пліты, і ён узяў на сябе паслугу ба-стаўляць прыродны газ прапан у балонах, якія запраўляў у “Пінскмежрайгазе”. З гэтай мэтай праводзіцца нумерацыя хат і назвы вуліц. Да месца варта прыпомніць і тую акалічнасць, што гэта не першая палётка насельніцтву. У многіх жыхароў апроч радыё ўжо былі пральныя машыны, тэлевізары, нават радыёлы. Тэлефоны таксама сталі праводзіць. У першую чаргу імі забяспечылі адміністрацыю калгаса і людзей адказных спецыяльнасцей. Адзіны на ўсю вёску тэлефон трапіў і да нас. Яго ўстанавілі Паўлу Фёдаравічу Павелку, які тады працаваў брыгадзірам. Завяршылася правядзенне тэлефанізацыі ў 2005 – 2007 гг. Але вёска ўсё роўна прыходзіла ў заняпад.

Моладзі не засталася, але з’ехаўшы, многія землякі пакінулі пра сябе добрыя ўспаміны, бо аказаліся годнымі ды адказнымі да працы на новым месцы. Прабіла сабе дарогу ў жыцці і наша зямлячка Раіса Сцяпанаўна Грыбовіч, актрыса Віцебскага драмтэатра. Сама была сведкам, як гледачы ішлі не на спектакль, а на стаўшае папулярным прозвішча Грыбовіч, каб толькі яшчэ раз з захапленнем наталіцца яе прыроджаным артыстызмам. Нам, сінінцам, гэта – гонар!

Архіўныя звесткі: “У 2000 годзе налічваецца 61 двор, 99 жыхароў. З 2009 года вёска ўвайшла ў склад і знаходзіцца да гэтага часу ў ААТ “Ставоўка”.

У выніку чарговага аб’яднання гаспадарак частка ферм закрылася, жывёлу звезлі на комплексы. Мясцовыя людзі працаздольнага ўзросту засталіся без працы, што і падштурхнула да ад’езду яшчэ чатыры сям’і. У вёсцы застаюцца дажываць свой век старажылы. На памяць прыходзяць апошнія радкі Яўгеніі Янішчыц, якімі яна дапісвае верш “Сінін”: /Не прывядзі разбіць мне сэрца/ аб цемату тваю, Сінін! Я

КРОПКА НА КАРЦЕ

Сінін

вайны: “Валодзька Карней Андрэвіч, нар. у 1905 г., загінуў у 1941 г.; Валодзька Мікалай Андрэвіч, нар. у 1909 г., расстраляны ў 1941 г.; Валодзька Фёдар Андрэвіч, нар. у 1903 г., расстраляны ў 1943 г.; Гайдук Мікалай Уладзіміравіч, нар. у 1902 г., загінуў у 1945 г. пад Варшавай”.

У другой калонцы такі запіс: “Кандрашовіч Рыгор Антонавіч, нар. у 1924 г., радавы, вярнуўся пераможцам, медаль “За баявыя заслугі”.

Знаходзячыся пад уплывам знойдзеных дадзеных, я ўспомніла, як наш бацька не аднойчы нам, малым, расказваў пра свайго бацьку, а нашага дзёда Дзям’яна, які ўратаваў вёску ад знішчэння.

У невялічкай хатцы дзёда Дзям’яна ў гады вайны кватараваў нямецкі камандзір. Ён узначальваў роту салдат, што па загаду нямецкага камандавання стаялі на пастой ў вёсцы. Праўда, імя яго наш бацька з-за сваіх малых год не памятаў. Дык вось, наш дзед ведаў нямецкую мову з часоў Першай сусветнай вайны. Тады праз Сінін прайшла лінія фронту, немцы акупваліся, будавалі бліндажы. Жыхароў высылалі на паселішча ў Германію, а іхнія хаты разбурвалі, вымошчвалі дрэвам акопы. Так многія сінінцы прымушана пражылі ў Германіі амаль не два гады. Зразумела, што і нямецкую мову вывучылі на практыцы, таму падчас Вялікай Айчыннай вайны веды давалі добрую палёжку ў зносінах з няпрошанымі гасцямі. А паколькі дзед быў чалавекам памярковым і разумным, то паміж немцамі і дзедавай сям’ёй усталюваліся цяжкія адносіны. Аднойчы немец спешна паведаміў дзеду, што яны па загаду з’яжджаюць на фронт, а ў хуткім часе ў вёсцы з’явіцца атрад карнікаў, якім дадзена каманда знішчыць паселішча разам з жыхарамі. Той як мага хутчэй распаўсюдзіў навіну. Людзі пахаваліся хто куды. Дзед, адправіўшы сям’ю ў зямлянку і не звачаючы на мальбу бабулі далучыцца

Сінін... Мая малая радзіма... Дарагі сэрцу куточак... “Сінін-сінічка... вёсачка-крынічка...” – рыфмую я верш, прысвечаны роднай вёсцы. “Што крынічка, зразумела, гэта ж вытокі, а чаго сінічка?” – запытаецца вы. Адкажу: ужываю самыя найласкавейшыя словы-эпітэты, якімі хочацца называць вёсачку – калыску свайго дзяцінства. Там, у час майго маленства, яна ад ранку да заходу сонца, дапаўняючы птушыны грай, гудзела-гаманіла дзіцячымі галасамі.

У тых гадах ў вёсцы адкрываецца і пачатковая беларускамоўная школа для першых-чацвёртых класаў. Першай настаўніцай сінінчан працуе прыезджыя дзяўчына, а пазней яе жыхарка – Яўгенія Малахаўна Валодзька, якая на ўсё жыццё застаецца самым паважаным чалавекам сярод насельніцтва.

З канца 50-га – пачатку 60 г., калі адбыўся ўсплеск нараджальнасці, большасць дзяўчынак давалі імя Галіна. А вось сярод прозвішч пераважвала Валодзька, потым – Вершыловіч і Грыбовіч.

Архіўныя звесткі: “З 1957 г. вёска лічыцца ў Лагішынскім р-не. З 1962 г. у Пінскім раёне, 280 жыхароў. З 16.04.1973 г. у Мерчыцкім с/с”.

Вялікі рэгіянальны пераназвы, мяняліся і каардынаты калгаса: з пачатку 60-х – гэта ўжо “Большавік”, да якога далучаецца калгас імя Дзяржынскага, у Сініне налічваецца 80 двароў, 280 жыхароў. Старшынёй гаспадаркі ў 1962 годзе прызначаюць прысланага на працу і жыхарства ў Сінін Пятра Міхайлавіча Шклянко, агранома па адукацыі. У намеснікі той бярэ Паўла Карневіча Валодзько, які да гэтага працаваў загадчыкам хаты-чыгальні вёскі Масявічы. У той час разгортваецца будоўля ферм, размеркаваная на зручнасці на тры вёскі: Сінін – Лісяцічы – Масявічы. І брыгадзірам гаспадаркі, брыгады № 1 з гучнай назвай “Цэнтр(о)”, назначаюць зноў жа сінінца – Мікалая Паўлавіча Калеснікава. Так у вёсцы пачалі вызначацца людзі кіруючых прафесій, з павагай кліканых аднавяс-

жыцца вёска далей, на жаль, не разрасталася. Калгас на дзясяткі гадоў па паказчыках цвёрда заняў месца сярэдняка. Вялікіх заробкаў не было. Малапамалу з вёскі пачала з’яжджаць моладзь. Сінінцы знайшлі сябе на новабудоўлях, фабрыках, заводах. Вывучыліся на спецыялістаў банка, пошты, медрабортнікаў, настаўнікаў.

А вось Якаў Іванавіч Вершыловіч, які з 1972 года ўладкаваўся на Пінскі мясакамбінат, праявіў якасці кемлівага гаспадарніка, прайшоў прафесійны рост ад майстра цэха да галоўнага інжынера, а з 1983 г. па 1996 г. – ён ужо дырэктар камбіната.

Архіўныя звесткі: “У 1970 г. 237 жыхароў у складзе саўгаса “Палескі”. З 16.4.1973 г. у Мерчыцкім с/с”.

Гаспадарка зноў пераносіць змены. Калгас “Большавік” у пачатку 70-х далучае да сябе яшчэ адзін суседні калгас, імя Кірава пераймяноўваецца ў саўгас “Палескі”. У адзін сельсавет і адзін саўгас аб’яднаны восем вёсак. Толькі чакаемага адчувальнага росту па збору валавай прадукцыі ды павелічэння паказчыкаў і продажу дзяржаве лішкаў у гаспадарцы не адбылося.

Архіўныя звесткі: “З канца 80-х гадоў у вёсцы налічвалася 73 гаспадаркі і 186 чалавек”.

1987 год. Калгас “Палескі” для замацавання рабочай сілы на вёсцы ўводзіць у эксплуатацыю пяць дамоў у Сініне. Адзін – на дзве кватэры – будаваўся на гадоў дзесяць раней.

А нам, сінінцам, успамінаецца, як напрыканцы 1970 гадоў працавала шафёрам бензавоза дзяўчына – Валянціна Сцяпанавна Галоўка.

сэрца/ аб немагу тваю, Сінін!/. Як прадбачыла... /Вёсачка страчае. Сірацінкі-хаты/ Аканіцай скрушана рыпняць./ Грудзі працінае боль тупы, зацяты, /Бо хацінкам некага чакаць./ /Спеўная калыска, вёсачка-крынічка./ Усё чуваць мне продакў галасы./ /Думкаю няўцеінай пра цябе, сінічка./ У маім ты сэрцы назаўжды./ Гэта радкі майго вершу-болу.

Архіўныя звесткі: “На 01.01. 2018 г. у вёсцы Сінін налічваецца 24 гаспадаркі і 46 жыхароў, 18 мужчын, 28 жанчын”.

Даўно ў вёску прывязджае аўталаўка. А з навін найбольш пра тое, што чарговы жыхар назаўжды пайшоў у лепшы свет.

Але ж не ўсё так змрочна. Вёска прыіхае толькі на зіму. Улетку яна ажывае хай сабе ў малой колькасці, але дзіцячымі галасамі. Тая моладзь 50 – 60 гадоў, якая з’яжджала ў пошуках лепшай долі, стаўшы пенсіянерамі, вяртаецца на бацькаўшчыну. Салджаюць агароды, высейваюць кветкі, рамонтуюць дахі, мяняюць вокны, нават праводзяць вяду ў памяшканне – адным словам, прыдаюць жытлу вабны выгляд. Ніводнай запусцелай сядзібы.

Асобным, добрым словам хочацца сказаць пра ўнука першай настаўніцы сінінчан – Вадзіма Сяргеевіча Дарашэнка. Ён, былы начальнік АІБТ Гіправодгас ААТ “Палесце”, не змог ды і не пажадаў пераадолець цягу да зямлі, прывітую дзедам і бацькам. Зараз ён гаспадарнік на дзедавым, і не толькі, зямельным надзеле. Займаецца вырошчваннем буякоў. Укладае ў патрэбную справу веды, сілы, старанне. Ён, як першы веснік паваротных змен, бо глядзячы на гэтага рупліўца, якому зараз 38 гадоў, нараджаецца ў сэрцы надзея на вяртанне і другіх неабыхавых людзей, якія падтрымаюць адраджэнне сяла.

Галіна ЛАЗІЦКАЯ,
член клуба літаратараў “Пінчукі”,
Пінскі раён